

Силабус

навчальної дисципліни

Практикум інструментально-виконавської підготовки
(оркестровий клас, основний / додатковий музичний
інструмент, підготовка концертних номерів)

2021-2022 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)»

Спеціальність 014 Середня освіта

Предметна спеціалізація 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Бурназова Віра Володимирівна, Косенко Павло Борисович, Лук'янчиков Максим Ігорович, Сергієнко Світлана Михайлівна, Смаковський Юрій Васильович
Посилання на сайт	http://bdpu.org/
Контактний тел.	+380953533543 Бурназова Віра Володимирівна +380973824480 Косенко Павло Борисович +380957268416 Лук'янчиков Максим Ігорович +380954150159 Сергієнко Світлана Михайлівна +380507430946 Смаковський Юрій Васильович
Е-mail викладача:	veronik3105@gmail.com Бурназова Віра Володимирівна kosenko.pablo@gmail.com Косенко Павло Борисович maximluk23@ukr.net Лук'янчиков Максим Ігорович svetlanaserg@ukr.net Сергієнко Світлана Михайлівна yusmak45@gmail.com Смаковський Юрій Васильович
Графік консультацій	Згідно з індивідуальним графіком консультацій викладачів

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Індивідуальні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
6/180	20	40	120	залік, екзамен

Семестр: VII, VIII

Мова навчання: українська

Ключові слова: музичний інструмент, сольне інструментальне виконавство, інструментальний супровід, колективне музикування, інструментальний ансамбль, оркестр, творчий колектив, репетиційний процес, концертний виступ.

Мета та предмет курсу:

Мета курсу – підготувати студентів, майбутніх учителів музичного мистецтва, до володіння музичним інструментом на рівні, необхідному для реалізації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, сформувати уміння та навички сольного та колективного виконавства на музичному інструменті; сприяти всебічному розвитку музичних здібностей, образного творчого мислення, артистизму; виховувати естетичний смак та любов до музичного мистецтва, моральні та професійні якості особистості музиканта-педагога, підвищувати його професійну ерудицію.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система виконавських умінь та навичок, необхідних для вираження художнього задуму музичного твору в процесі індивідуального та колективного інструментального музикування.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Соціальні та загальнокультурні Здатність до формування національної самосвідомості, соціальної відповідальності; додержання правових та етичних норм, правил культури поведінки у стосунках з людьми. Здатність до постійного фізичного і духовного самовдосконалення. Здатність до збереження і примноження історичної спадщини, національних культурних традицій.
	ЗК3. Міжособистісні Здатність до міжособистісної взаємодії. Здатність працювати в команді та автономно,

	виявляти ініціативу та лідерські якості. Здатність до критики й самокритики.
	ЗК 4. Системні Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність використовувати набуті знання, вміння та навички для вирішення професійних завдань, виходячи з конкретних практичних ситуацій. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Мотиваційна Здатність до усвідомлення значення майбутньої професії в соціальному та особистісному контекстах, сутності основних проблем дисциплін, що визначають зміст освіти за фахом, їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.
	ФК 4. Музично-виконавська Здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, сольного та хорового співу, хорового диригування, оркестрової та ансамблевої гри.
	ФК 5. Управлінська активність Здатність демонструвати базові навички управлінської діяльності в освітньому закладі під час організації музичного навчання та позаурочної культурно-масової роботи.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН 1. Володіти базовими знаннями з циклу гуманітарної підготовки, які сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості.	
ПРН 2. Вирішувати фахові завдання з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та навколишнього середовища, збереження життя, здоров'я та працездатності суб'єктів професійної діяльності.	
ПРН 8. Демонструвати практичні навички роботи у команді, здійснення ефективного психологічного впливу на членів групи, подолання труднощів у сфері спільної діяльності,	

розв'язання конфліктів.
ПРН 9. Організовувати процес власної професійної діяльності і самоосвіти.
ПРН 10. Рефлексивне ставлення до себе, здатність до самостійного пошуку помилок, оцінки своєї поведінки і результатів власного мислення, результатів праці й поведінки інших суб'єктів професійної діяльності.
ПРН 11. Пізнавати дійсність, переводячи знання про одинокі й окреме у знання про загальне і навпаки; отримувати безпосередню інформацію про об'єкти у формі індивідуальних конкретно-чуттєвих образів через здатність до відчуттів сприйняттям і уявленням.
ПРН 12. Застосовувати професійні знання, вміння та навички для розв'язання практичних завдань, що виникають під час педагогічної діяльності та у повсякденному житті.
ПРН 14. Бути придатним до педагогічної діяльності, включаючи рівень розвитку здібностей і характер мотиваційної сфери, джерелом якої виступають відповідні естетичні ідеали, прагнення, переконання, установки, наміри, життєві цілі і цінності.
ПРН 18. Демонструвати наявність спеціальних музичних здібностей, таких як звуковисотний і тембровий слух, відчуття ритму, музична пам'ять, загальна музикальність.
ПРН 19. Здійснювати слуховий аналіз, підбирати мелодії в межах програми загальноосвітньої школи і акомпанемент до них, транспонувати, перекладати і аранжувати невеликі за обсягом хорові та інструментальні твори для різного складу виконавців.
ПРН 20. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність на належному фаховому рівні під час інструментального музикування, вокальної та диригентської діяльності; володіти навичками хорового співу, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
ПРН 21. Володіти базовими знаннями і практичними навичками організаційної та творчої роботи з колективом, виявляти розуміння принципів постановки та оформлення культурно-дозвіллевих заходів у школі.

Зміст курсу:

Модуль «Оркестровий клас»

Змістовий модуль 1. Робота над ритмічними складнощами оркестрових творів.

Тема 1. Послідовність зміни темпу, штрихів та їх вплив на якість.

Тема 2. Гра вправ, направлених на розвиток почуття ритму.

Змістовий модуль 2. Позаоркестрова гра вправ, що включають в себе різноманітні метричні комбінації.

Тема 3. Аналіз та виконання простих метрів (2/4, 3/4, 4/4 та ін.).

Тема 4. Аналіз та виконання складних метрів (3/2, 7/4, 5/4, 5/8 та ін.).

Змістовий модуль 3. Читання з аркуша та ескізне опрацювання оркестрових творів.

Тема 5. Читання з аркуша як важлива складова виконавської майстерності оркестранта.

Тема 6. Ескізне опрацювання оркестрових творів, формування здатності до швидкого охоплення та вираження музичної думки, сприйняття нотного тексту осмисленими структурними формами і передчуття музичного розвитку.

Змістовий модуль 4. Виконання оркестрових творів естрадно-джазової стилістики

Тема 7. Ритмічні та інтонаційні особливості оркестрових творів естрадно-джазової стилістики.

Тема 8. Виконання творів естрадно-джазової стилістики у вигляді оригінальних композицій, обробок, попури, фантазій або інших композицій для оркестру народних інструментів.

Модуль «Основний музичний інструмент»

Змістовий модуль 1. Художньо-інтегративна підготовка студентів.

Тема 1. Гами дієзні до 5 знаків

Тема 2. Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єси зі шкільного репертуару за 6-7 клас

Тема 3. Читання з листа. Транспонування.

Змістовий модуль 2. Художньо-виконавська підготовка студентів.

Тема 4. Ескізне вивчення музичних творів.

Тема 5. Акумуляція виконавсько-художніх умінь і навичок при виконанні розгорнутої п'єси або джазового етюду.

Змістовий модуль 3. Художньо-виконавська підготовка студентів.

Тема 6. Робота над твором великої форми.

Тема 7. Робота над поліфонічним твором.

Тема 8. Прослуховування твору підсумкової атестації.

Змістовий модуль 4. Художньо-виконавська підготовка студентів.

Тема 9. Реалізація художньо-виконавських завдань програми підсумкової атестації.

Тема 10. Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз

Модуль «Підготовка концертних номерів»

Змістовий модуль 1. Українська народна інструментальна музика.

Тема 1. Інструментальні жанри української народної музики.

Тема 2. Принципи інструментовки та виконання української народної музики у залежності від регіону.

Змістовий модуль 2. Обробки та оригінальні твори українських композиторів.

Тема 3. Інструментальні твори українських композиторів.

Тема 4. Інструментальний супровід до обробок українських пісень, або оригінальних вокальних творів українських композиторів.

Змістовий модуль 3. Східноєвропейська народна інструментальна музика.

Тема 5. Інструментальні жанри народної музики країн східної Європи.

Тема 6. Принципи інструментовки та виконання болгарської, молдавської, румунської та грецької народної музики.

Змістовий модуль 4. Музично-виконавська культура англомовних країн.

Тема 7. Англійська, північно-ірландська та шотландська народна музика.

Тема 8. Сучасна поп-музика, фолк, джаз і рок.

Методи навчання:

- словесні (бесіди, дискусії, пояснення, проблемного пояснення);
- ілюстративні (показ, демонстрація, спостереження);
- пояснювально-ілюстративні (поєднання викладачем пояснень з ілюстрацією прийомів);
- репродуктивні (відтворення студентами виконавських дій викладача або іншого виконавця);
- використання технічних засобів (аудіо- та відео- запис, програмного комп'ютерного забезпечення тощо);
- репродуктивно-варіативні (видозмінене відтворення запозичених виконавських дій);
- креативні, творчі (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації музичних творів, опанування навичок імпровізації тощо);
- проблемно-пошукові (самостійний пошук студентами засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних завдань);
- проектування (створення власного проекту роботи над музичним твором);
- метод самоаналізу (формування у студентів навичок самоаналізу та самостійного коригування своїх навчальних дій);
- комплексні методи (на основі інтеграції знань з інших фахових дисциплін у процесі інструментальної підготовки).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Навчальна дисципліна «Практикум інструментально-виконавської підготовки» передбачає індивідуальну та групову роботу: індивідуальні заняття з основного та додаткового музичних інструментів, практичні заняття з оркестрового класу.

Політика проведення навчальних занять регламентується положеннями БДПУ:

- [Про організацію освітнього процесу в БДПУ](#)
- [Про організацію самостійної роботи студентів БДПУ](#)
- [Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті](#)
- [Про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету](#)

Основні принципи проведення аудиторних занять: доброзичлива партнерська атмосфера, відкритість до конструктивної критики, нових та неординарних ідей, толерантність, сприяння творчому розвитку.

Усі завдання, передбачені програмою дисципліни, мають виконуватись вчасно у визначений термін. У разі пропуску занять з поважної причини, здобувач освіти має право отримати консультацію викладача з питань пропущеної теми згідно встановленого графіка.

Упродовж засвоєння курсу студенти можуть проявляти автономність у навчальній діяльності шляхом залучення до неформальної та інформальної освіти, результати якої можуть бути визнані і зараховані згідно нормативних документів БДПУ.

Індивідуальні проекти (якщо вони передбачені) мають здійснюватись із дотриманням академічної доброчесності. Презентації до виступів та інтерпретації музичних творів мають бути авторськими оригінальними.

Програмою курсу передбачено можливість використання дистанційних освітніх технологій, зокрема системи MOODLE та інтернет-платформи для проведення відео-конференцій Zoom тощо.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Акустичні музичні інструменти, звукопідсилювальна апаратура, методична література, друковані та електронні нотні матеріали, аудіо- та відео-записи. Персональний комп'ютер з програмами для запису та редагування музичних творів.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти впродовж семестру відбувається за накопичувальною системою на основі внутрішньої університетської 100-бальної шкали.

Кожний модуль навчального курсу оцінюється окремо, загальна оцінка вираховується як середнє арифметичне підсумкових балів, отриманих з «основного музичного інструмента», «підготовки концертних номерів» та «оркестрового класу». Якщо принаймні за один із цих модулів здобувач освіти отримує нижче 50-ти балів, результати вивчення усього курсу вважаються незадовільними, що зумовлює необхідність його повторного складання, або повторного проходження.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D	задовільно	
50-57	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби оцінювання студентів за модулем «Оркестровий клас»:

Поточне оцінювання гри оркестрових партій на практичних заняттях, оцінка за самостійні домашні завдання, модульний контроль, залік. Музичні твори, виконані у складі оркестру під час виступів у концертних програмах, музичних фестивалів та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

Розподіл балів, які отримують студенти
VII семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР	
T1	T2	T3	T4	50	100
12*	13	12	13		

*вказується максимальна кількість балів

Під час модульної контрольної роботи оцінюється індивідуальне і колективне виконання оркестрових партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

VIII семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Екзамен	Сума
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			
T5	T6	T7	T8	50	100
12	13	12	13		

На екзамені оцінюється індивідуальне і колективне виконання оркестрових партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, виконання модульної контрольної роботи, або складання екзамену:

- впевнене читання музичного тексту оркестрових партій – від 0 до 20%;
- якість звуковидобування – від 0 до 10%;
- технічна вправність – від 0 до 10%;
- точна передача стильових особливостей твору – від 0 до 10%;
- переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
- впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
- артистизм – від 0 до 10%;

- володіння навичками колективної гри (ритмічна синхронність, артикуляційна, динамічна і темброва узгодженість, слуховий контроль) – від 0 до 10%;
 - розуміння функції своєї партії у загальному звучанні твору – від 0 до 10%.
- Загалом – від 0 до 100%.**

**Засоби оцінювання студентів
за модулем «Основний музичний інструмент»:**

Поточне оцінювання результатів навчання в межах аудиторної та самостійної роботи, модульний контроль, залік.

Музичні твори, виконані під час сольних виступів у концертних програмах, музичних фестивалях та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

Розподіл балів, які отримують студенти

VII семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		МКР
T1	T2	T3	T4	T5	50
10	10	10	10	10	
					100

Під час модульної контрольної роботи студенти виконують:

1. П'єсу або джазовий етюд.
2. П'єсу шкільного репертуару за 7 клас.

VIII семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Екзамен	Сума
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			
T6	T7	T8	T9	T10	50	100
10	10	10	10	10		

На екзамені студенти виконують:

1. Поліфонічний твір.

2. Твір великої форми.
3. Розгорнуту п'єсу.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, виконання модульної контрольної роботи, або складання екзамену:

- знання напам'ять музичного тексту виконуваних творів – від 0 до 20%;
- якість звуковидобування – від 0 до 20%;
- технічна вправність – від 0 до 20%;
- точна передача стильових особливостей твору – від 0 до 10%;
- переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
- впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
- артистизм – від 0 до 10%.

Загалом – від 0 до 100%.

**Засоби оцінювання студентів
за модулем «Підготовка концертних номерів»:**

Поточне оцінювання гри ансамблевих партій на практичних заняттях, оцінка за самостійні домашні завдання, модульний контроль, залік. Музичні твори, виконані у складі ансамблів під час виступів у концертних програмах, музичних фестивалях та конкурсах можуть бути зараховані в межах оцінювання окремих тем.

Розподіл балів, які отримують студенти

VII семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		МКР	
T1	T2	T3	T4	50	100
12	13	12	13		

Під час модульної контрольної роботи оцінюється індивідуальне і колективне виконання ансамблевих партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

VIII семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Екзамен	Сума
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			
T5	T6	T7	T8	50	100
12	13	12	13		

На екзамені оцінюється індивідуальне і колективне виконання ансамблевих партій всіх творів, передбачених тематичним змістом курсу.

Складові оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти у відсотковому відношенні в межах максимальної кількості балів за проходження теми, виконання модульної контрольної роботи, або складання екзамену:

- знання напам'ять музичного тексту виконуваних творів – від 0 до 20%;
- якість звуковидобування – від 0 до 10%;
- технічна вправність – від 0 до 10%;
- точна передача стилевих особливостей твору – від 0 до 10%;
- переконливість виконавської інтерпретації – від 0 до 10%;
- впевнене й емоційне виконання – від 0 до 10%;
- артистизм – від 0 до 10%;
- володіння навичками колективної гри (ритмічна синхронність, артикуляційна, динамічна і темброва узгодженість, слуховий контроль) – від 0 до 10%;
- розуміння функції своєї партії у загальному звучанні твору – від 0 до 10%.

Загалом – від 0 до 100%.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Бродський Г.Л., Горбенко О.Б., Сметана С.О. Оркестровий клас : навчально-методичний посібник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. 328 с.
2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності. Навчально-методичний посібник. Київ: КУ.ім. Б.Грінченка, 2016. 161с.
3. Генкін А.А. Эстетические основы «чистого» пианизма в этюдах и упражнениях Карла Черни: монография. Харьков: Мачулин, 2019. 304 с.
4. Гризоглазова Т.І. Методика навчання гри на фортепіано: навчальний посібник. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. 169 с.
5. Гринчук І.П. Методичні аспекти роботи над зразками жанру мініатюри у класі фортепіано: Методична розробка. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 2018. 53 с.
6. Михалюк А. М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва : навчально-методичний посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 220 с.
7. Новосядла І.С. Методологія викладання спеціального інструмента (фортепіано) у вищому навчальному закладі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с
8. Основи викладання гри на фортепіано : [навчальний посібник до курсів «Музично-інструментальне виконавство», «Основний музичний інструмент», «Виконавське мистецтво», «Історія і методика вищої мистецької освіти» / Укл. Стотика І. Г., Власенко Е. А. Мелітополь, 2020 р. 93 с.
9. Шукайло В. Ф. Шлях до майстерності піаніста: навчально-методичний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. – 206 с.
10. Ященко І.А. Методика викладання гри на спеціальному інструменті : метод. рек. для студ. спец. 6.020204 «Музичне мистецтво». Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2015. 103 с.

Додаткові

11. Барсова І. Книга про оркестр. Київ: «Музична Україна», 1981. 206 с.

- 12.Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України. Харків, 2000. 254 с.
- 13.Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів. Київ : «Мистецтво», 1978. 134 с.
- 14.Косенко П.Б. Основи класичної техніки гітариста: метод. рек.. Київ : Муз. Україна, 2013. 44 с.
- 15.Михайлова Н. П. Особливості формування педагогічної майстерності студентів-піаністів у музичному виш: Одеса: Астропринт, 2014. С.136
- 16.Пятигорский В.М. Система скрипичной техники: учебно-метод. Пособие. В 2-х ч. Часть I. Теория. Методические указания. Киев : Кафедра, 2011. 120 с.
- 17.Фоміна Т. М. Сильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2014. 136с.
- 18.Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Держ. вид-во України, 1930. 287 с.
- 19.Classical & Fingerstyle Guitar Techniques by David Oakes. – Hal Leonard Corporation, 2000. – 59 p.
- 20.Gerard Charlie. Improvising Jazz Trumpet. New York: Amsco Publications, 2003. 80 p.

Інтернет-ресурси

21. <https://dspace.bdpu.org/>
22. <https://library.bdpu.org/>
23. <http://www.dls.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=3f8c5870-0c75-49b5-90a3-6f95f71711b5>
24. <https://www.musicaneo.com/>
25. <http://www.musicfancy.net/uk/sheet-music-archive-ua>
26. <http://www.nbuv.gov.ua>
27. <http://notes.tarakanov.net/>
28. <http://www.sheetmusicarchive.net/>